

ПРАКТИКУМ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД, ФАКУЛЬТЕТ, КАФЕДРА

- КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ
- КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ТУРИЗМУ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

освітній рівень	бакалавр
галузь знань	05 соціальні та поведінкові науки
спеціальність	053 психологія
освітня програма	Практична психологія
статус дисципліни	нормативна
мова викладання	українська
семестр	IV
навчальний рік	2022-2023
обсяг дисципліни	3 кредити/ 90 годин, серед них: <ul style="list-style-type: none">• 30 - практичні заняття• 60 - самостійна робота
форма контролю	залік
викладач	Пліш Ганна Йосипівна
контакти	hanna.plish@knu.edu.ua
дні занять	згідно розкладу занять
консультації	згідно графіку консультацій

СТРУКТУРА СИЛАБУСУ:

- АНОТАЦІЯ
- ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
- ПРОГРАМОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
- ПОЛІТИКА КУРСУ
- ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ
- СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
- ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ
- ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
- РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

АНОТАЦІЯ

Практикум із соціальної психології є обов'язковим компонентом теоретичної та практичної підготовки здобувача вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія. Вивчення даної дисципліни сприяє формуванню здатності компетентно вирішувати складні практичні задачі в сфері соціальної психології, з якими зустрічається психолог в своїй практиці.

Навчальний курс має на меті «провести місток» між теорією та практикою, ознайомити здобувачів освіти з прикладним застосуванням теоретичних знань з дисципліни «Соціальна психологія». Програма курсу охоплює прикладні аспекти соціально-психологічних досліджень особистості та великої і малої груп, а також низку пов'язаних з ними соціально-психологічних феноменів.

Заняття з курсу проходять у форматі практикуму, що передбачає такі форми навчання, як робота в малих групах, вивчення кейсів, перегляд та аналіз відео, групові дискусії тощо. Також здобувачі освіти виконують самостійні практичні завдання, опрацьовують літературні джерела, проводять навчальні соціально-психологічні дослідження.

ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни є знайомство здобувачів освіти із прикладними аспектами соціальної психології, оволодіння навичками соціально-психологічної діагностики, їх ефективне застосування в професійній сфері та у процесі життєдіяльності. У процесі засвоєння даної дисципліни передбачається вирішення наступних завдань: набуття здобувачами освіти досвіду практичного використання основних методів соціальної психології, здійснення соціально-психологічного дослідження особистості і груп, соціально-психологічного аналізу ситуацій соціальної поведінки, спілкування і взаємодії, прийняття індивідуальних і спільних рішень, набуття досвіду урахування соціально-психологічних і особистісних особливостей людей, особливості їх соціальної поведінки і стилів взаємодії.

Оскільки компетентістний підхід в сучасній освіті передбачає результатом навчання формування низки конкретних компетентностей, то згідно ОП «Практична психологія», вивчення даної навчальної дисципліни забезпечує наступні: **інтегральна компетентність** - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов; **загальні компетентності**:

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність приймати обґрунтовані рішення; глибоке розуміння етичних норм діяльності та гуманістичних цінностей людства; **фахові компетентності**: здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел; здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій; здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження; здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації; здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову); здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність; здатність дотримуватися норм професійної етики; здатність до особистісної рефлексії в межах професійних компетенцій, розуміння динаміки міжособистісних стосунків та керування ними.

ПРОГРАМОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Програмовані результати навчання з дисципліни «Практикум із соціальної психології» :

- уміння аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- здатність розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- уміння здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань;
- уміння формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження;
- уміння рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки;
- здатність відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПОЛІТИКА КУРСУ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

- ✓ забезпечити викладання навчальної дисципліни згідно робочого плану;
- ✓ дотримуватися норм педагогічної етики, з повагою ставитися до особистості здобувачів;
- ✓ оцінювати навчальні досягнення здобувачів з опорою на визначені критерії для відповідних видів навчальної діяльності (див. [система та критерії оцінювання](#));
- ✓ надавати відповіді на питання здобувачів освіти щодо змісту курсу та організації навчання;
- ✓ залишатися доступним для комунікації у визначений у силабусі спосіб.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

- ✓ виконати навчальну програму курсу в повному обсязі;
- ✓ дотримуватися у спілкуванні норм ділової етики, з повагою ставитися до інших здобувачів і викладача;
- ✓ дотримуватися вимог політики курсу щодо відвідування аудиторних занять.

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Для оперативної комунікації з викладачем щодо змістовних та організаційних питань з курсу рекомендується користуватись **чатом в системі Teams**. Використання інших засобів комунікації (корпоративна електронна пошта; соціальні мережі Telegram, Viber, що прив'язані до особистого номеру телефону викладача) допускається.

Перед тим, як надсилати викладачу питання, рекомендується перевірити чи не міститься відповідь на питання в тексті силабусу або серед матеріалів курсу (наприклад, у відповідній команді курсу в системі Teams або на платформі Moodle); звернутися з питанням до одногрупників, які можуть знати необхідну інформацію.

ВІДВІДУВАННЯ І ПРОПУСКИ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Відвідування здобувачами освіти практичних занять є обов'язковою умовою успішного проходження навчальної дисципліни.

Відсутність (з поважної та неповажної причини) на занятті не звільняє від навчальної відповідальності і має бути відпрацьована під час консультаційних годин. Для відпрацювання здобувач освіти має бути готовий до обговорення з викладачем питань пропущеного заняття у формі співбесіди. Здобувач також може отримати індивідуальне письмове завдання з питань пропущеного заняття.

ПЛАГІАТ, АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ самостійне виконання всіх видів навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю;
- ✓ посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ надання достовірної інформації про результати власної наукової і творчої діяльності.

ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

- Практикум із соціальних психології є логічним продовження вивчення курсу «Соціальна психологія». Практикум передбачає використання різних форм роботи, спрямованих на практичне осягнення предмету соціальної психології та формування навичок практичної роботи психолога - робота в малих групах, вивчення кейсів, перегляд та аналіз відео, групові дискусії, рольові ігри тощо.

Для ефективної роботи під час практичних занять рекомендується: перед початком заняття ознайомитись з його тематикою (див. тематичний план курсу); пригадати відповідну теоретичну інформацію з курсу «Соціальна психологія»; під час заняття рекомендовано робити нотатки (основні тези, практичні рекомендації, різного роду довідки та посилання), аналізувати та осмислювати інформацію, приймати активну участь у виконанні практичних завдань, ставити питання викладачу.

САМОСТІЙНА ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА

- Згідно робочої програми з навчальної дисципліни «Практикум із соціальної психології», на **самостійну позааудиторну роботу** відведено 60 годин. Самостійна робота здобувачів освіти передбачає: робота з основною та додатковою літературою, перегляд навчальних відео; виконання самостійних завдань різного характеру і рівня складності; підготовка модульної контрольної роботи та заліку. Завдання, винесені на самостійну роботу, виконуються здобувачем освіти повністю самостійно і у призначений час подаються на перевірку викладачеві. У разі потреби здобувач освіти може звернутися за консультацією до викладача з питань, пов'язаних з тематикою курсу.

Для ефективної самостійної роботи рекомендується: уважно ознайомитись зі змістом завдання і вимогами до його виконання і оформлення; оцінити обсяг роботи, яку необхідно провести для його виконання; спланувати час і послідовність дій для виконання самостійної роботи; працювати над завданнями послідовно і систематично, з дотриманням визначених термінів.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Система оцінювання результатів навчання має таку структуру:

семестр	форма підсумкового контролю	види навчальної діяльності здобувача	максимальна кількість балів
IV	залік	аудиторна та самостійна робота	50
		модульна контрольна робота (МКР)	50
		залік	-

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за поточну (аудиторну та самостійну) роботу протягом семестру та рейтингового балу за МКР.

Поточне оцінювання аудиторної та самостійної роботи ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ здійснюється в національній 4-бальній шкалі («5», «4», «3», «2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів освіти (робота під час практичних занять):

«5»	<i>здобувач освіти демонструє вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою, вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та першоджерела; вміє вводити та використовувати власні класифікації, аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міждисциплінарні та міждисциплінарні зв'язки</i>
«4»	<i>здобувач освіти демонструє достатньо вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою та першоджерелами, відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та вивчення першоджерел; допускає неточності та несуттєві (які кардинально не міняють суть) помилки у визначенні понять та категорій і т.і., але легко усуває їх завдяки додатковим питанням</i>
«3»	<i>здобувач освіти частково володіє матеріалом теми семінару; репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та /або основного підручника; допускає помилки у визначенні понять та категорій і т.і.; нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання</i>
«2»	<i>здобувач освіти демонструє нездатність розкрити питання семінару; не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє науковими фактами та категоріями, не знає основних закономірностей психічних явищ; показує низький рівень загальногуманітарного та наукового мислення</i>

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи здобувачів освіти:

«5»	<i>робота виконана правильно, повністю і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані</i>
------------	--

«4»	<i>робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані</i>
«3»	<i>робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності дотримані частково</i>
«2»	<i>робота виконана на неприйнятно низькому рівні; оформлення не відповідає вимогам; вимоги академічної доброчесності не дотримані</i>
«0»	<i>робота не виконана</i>

Модульна контрольна робота (МКР) проводиться наприкінці семестру і оцінюється за 4-бальною шкалою («5», «4», «3», «2»). Трансформація оцінки у рейтинговий бал за МКР проводиться у такий спосіб:

форма підсумкового контролю – **ЗАЛК**

«5» - 41-50 балів

«4» - 31-40 балів

«3» - 21-30 балів

«2» - 1-20 балів

Неявка на МКР – 0 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

«5»	<i>при виконанні завдання здобувач освіти демонструє широку обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, дає вірне та коректне визначення основним поняттям і психологічним термінам; вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки</i>
«4»	<i>при виконанні завдання здобувач освіти показав достатню обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, але виявляє при цьому недостатнє вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коментарі і висновки</i>
«3»	<i>при виконанні завдання здобувач освіти показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, низьке розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, труднощі у проведенні аналізу психологічної ситуації або емпіричних даних та формулюванні коректних та вірних коментарів і висновків</i>
«2»	<i>при виконанні завдання здобувач освіти показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, нерозуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, невміння проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки</i>
«0»	<i>робота не виконана</i>

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за наступною схемою:

підсумковий рейтинговий бал	оцінка за шкалою ЄКТС	підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
		форма підсумкового контролю – залік
90 – 100	A	зараховано
82 – 89	B	
75 – 81	C	
66 – 74	D	
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незараховано

Підсумкова форма контролю у IV семестрі – **ЗАЛІК в усній формі.**

Умови допуску до заліку: повне виконання програми курсу та всіх видів робіт, відпрацювання пропущених лекцій і семінарських занять, виконання самостійної роботи, успішне виконання модульної контрольної роботи.

- ✓ Здобувачі освіти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують оцінку «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.
- ✓ Здобувачі освіти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – E та бал 60. Якщо здобувачі освіти під час заліку отримав оцінку «не зараховано», то йому у відомість обліку успішності виставляється оцінка «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Критерії оцінювання відповіді на заліку:

критерії оцінювання	шкала оцінювання	
	«зараховано»	«не зараховано»
відповідність відповіді змісту питання	відповідь здобувача повністю відповідає змісту питання. основні проблеми розкриті чітко та в повній мірі	відповідь здобувача лише частково відповідає / не відповідає змісту питання. основні проблеми визначено нечітко / не визначено
повнота і ґрунтовність відповіді	основні питання розкриті повністю і ґрунтовно	основні питання розкриті лише частково і без належної глибини / зовсім не розкриті
термінологічна коректність	здобувач вільно й коректно користується понятійно- категоріальним апаратом дисципліни	здобувач майже не користується професійною термінологією

Оцінка «**зараховано**» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача в повній мірі відповідає всім зазначеним критеріям. Оцінка «**не зараховано**» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача не відповідає хоча б одному із зазначених критеріїв.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1. Специфіка наукового дослідження в соціальній психології.	години
Тема 1.1 Методологія та програма соціально-психологічного дослідження.	2
Тема 1.2 Методи соціально-психологічного дослідження.	2
Змістовий модуль 2. Соціально-психологічне дослідження особистості. Прикладні аспекти вивчення соціальної взаємодії та спілкування.	
Тема 2.1 Феномен соціалізації як об'єкт аналізу у соціальній психології.	2
Тема 2.2. Соціальна установка і соціальна поведінка.	2
Тема 2.3. Я-концепція і соціальна ідентичність особистості.	1
Тема 2.4. Соціально-психологічні якості особистості.	1
Тема 2.5. Міжособистісна комунікація і соціальна перцепція.	2
Тема 2.6. Соціальна взаємодія. Міжособистісні відносини.	2
Змістовий модуль 3. Соціально-психологічне дослідження великої і малої груп. Прикладні аспекти вивчення стихійних груп та масових явищ.	
Тема 3.1 Соціометричний метод дослідження малої групи. Дослідження групового тиску, конформізму, групової згуртованості, сумісності, клімату групи.	2
Тема 3.2. Внутрішньо групові та міжгрупові конфлікти. Керівництво та лідерство в групах.	2
Тема 3.3. Технології прийняття групового рішення.	2
Тема 3.4. Великі соціальні групи та масові явища.	2
Тема 3.5. Великі стихійні групи: маса, публіка, аудиторія, натовп.	2
Змістовий модуль 4. Особливості прикладної соціальної психології.	
Тема 4.1 Прикладна соціальна психологія у сфері виробництва, економіки, освіти і науки, сім'ї.	2
Тема 4.2. Прикладна соціальна психологія у засобах масової комунікації та рекламі.	2
Модульна контрольна робота	2

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Дайте визначення поняття “соціально-психологічне дослідження” та коротко охарактеризуйте його методи.
2. Опишіть структуру програми соціально-психологічного дослідження.
3. Наведіть приклади відомих соціально-психологічних експериментів.
4. Розкрийте сутність феномену соціалізації особистості та його прикладне значення.
5. Опишіть процедуру та етапи соціометричного дослідження малої групи.
6. Що спільного та відмінного між стереотипом та упередженням. Наведіть приклади.
7. Охарактеризуйте методи дослідження Я-концепції особистості.
8. Назвіть методи дослідження самооцінки особистості.
9. Дайте визначення поняття “локус контролю”, поясніть сутність екстернального та інтернального локусу контролю.
10. Дайте визначення поняття “резильєнтність”, опишіть структуру (три групи факторів) та методи дослідження резильєнтності.
11. Дайте визначення поняття “комунікативні бар’єри” та коротко охарактеризуйте способи їх подолання.
12. Охарактеризуйте методи дослідження динамічних процесів у групі.
13. Опишіть структуру соціально-психологічного аналізу конфлікту.
14. Охарактеризуйте різні стилі поведінки сторін у конфліктній ситуації.
15. Наведіть приклади інноваційних технологій прийняття групового рішення.
16. Розкрийте сутність поняття “масові явища” та наведіть приклади масових явищ.
17. Що спільного та відмінного між масою, публікою, аудиторією та натовпом.
18. Охарактеризуйте способи дослідження великих стихійних груп.
19. Обґрунтуйте прикладне значення соціально-психологічних досліджень у сфері мас-медіа.
20. Етичні питання застосування результатів соціально-психологічних досліджень у сфері реклами.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базова література

1. Ануфрієва Н.М., Зелінська Т.М., Єрмакова Н.О. Соціальна психологія: Навч.посіб. 3-те вид. – К.:Каравела, 2016. – 370с.
2. Зелінська Т.М., Михайлова І.В., Демерс А.Е. Практикум із соціальної психології: Навч.посіб. – К.:Каравела, 2019. – 232с.
3. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М.Н. Корнев, А.Б. Коваленко. – К.: “Геопринт”, 2006. – 400 с.
4. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс – М.: Спб.: Питер, 2007. – 794 с.
5. Москаленко В. В. Соціальна психологія. [Підручник для студ. вищих навч. закладів. Вид. 2-е доп. та випр.] / В. В. Москаленко. - К.: Центр учбової літератури, 2008 – 688 с.
6. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: у 2 кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К.: Либідь, 2006. – 560 с.
7. Пайнс Э. Маслач К. Практикум по социальной психологии./ Э. Пайнс, К. Маслач (Серия «Практикум по психологии») - СПб., Питер, 2001. – 528 с.
8. Слюсаревський М.М., Хазратова Н.В. Соціальна психологія: Навч.посіб. – Л.:Львівська політехніка, 2019. – 352с.
9. Темрук О.В. Соціальна психологія: Практикум: Навч.посіб. – К.:Каравела, 2013. – 280с.

Додаткова література

1. Андреева Г. М. Социальная психология. [Учебное пособие для вузов] / Г.М. Андреева. - М., 1999. - 376 с.
2. Клименко І. В. Особливості психосемантичної організації повідомлень соціальної реклами, спрямованої на підліткову аудиторію / І. В. Клименко // Актуальні проблеми психології. Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. – Т.11, Вип. 7, ч.1. – К., 2013.- С. 425-430.
3. Козлова О. С. Сприйняття медіа-повідомлень підлітками як чинник незадоволеності власним тілом // Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка, Т. 9, вип. 5 / за ред. С. Д. Максименка та ін./ О. С. Козлова. – К., 2010 р. – с. 169-173.
4. Козлова О. С. Статеві особливості сприйняття ідеалізованих образів реклами // актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка, Т. 1, вип. 30 / за ред. С. Д. Максименка та ін./ О.С. Козлова. – К., 2011 р. – с. 307-311.
5. Петрунько О. В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіасередовищі / О. В. Петрунько: монографія. – 2-ге вид. – Ніжин: ТОВ Видавництво «Аспект-Поліграф», 2011. – 480 с.
6. Філоненко М.М. Психологія спілкування. [Підручник для студ. вищих навч. закладів] / М.М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
7. Селиверстов С.Э. Социальная реклама. Искусство воздействия словом / С.Э. Селиверстов. – М.: Бахрах –М, 2006. – 228 с.
8. Слюсаревський М.М., Хазратова Н.В. Психологія груп: Навч. посіб. – Л.: Львівська політехніка, 2022. – 164с.
9. Kai Sassenberg, Michael L.W.Vliek Social Psychology in Action : Evidence-Based Interventions from Theory to Practice – Switzerland: Springer Nature Switzerland, 2019. – 242 p.
10. Alice H.E. Agly, Reuben M. Baron, V.Lee Hamilton The Social Psychology of Group Identity and Social Conflict: Theory, Application and Practice – American Psychological Association, 2010. – 308p.